

В новите пазарни условия, в които навлезе нашата икономика, все по-голямо значение придобиват кредитите. Като източник на средства за предприемачит кредитирането играе основна роля в процесите на разпределение и преразпределение на богатата. В днешното развито общество и при нашето развиващо се стопанство една голяма фирма не би могла да просперира без да ползва кредитно средства.

Предвид на това банките все повече разширяват кредитната си дейност. Те предлагат все по-разнообразни и ефективни кредитни видове, като дават възможност на клиентите за избор на най-подходящ вид кредит за неговите възможности и нужди. Банките се стремят към подобряване качеството на предлаганите от тях кредитни и други услуги, за да могат да бъдат конкурентноспособни и чрез привличане на нови клиенти да постигнат по-голяма печалба и по-добър имидж сред конкурентите си. За тази цел банките трябва да изградят стройна система и организация на кредитния процес, базирана на строго определени правила и закони.

Процедурата по отпускането и проучването на кредита започва с първоначална среща с клиента, на която кредитен специалист го запознава с условията и изискванията на банката за кредитиране. На тази първа среща клиентът попълва информационна карта (виж Приложение), която дава обща представа за клиента - правен статут, адрес, информация за управляващите, взаимоотношения с други банки, описание на бизнеса, активите, предлагани продукти и услуги, информация за конкуренти, доставчици и потребители, условия и размер на кредита, срокове за усвояване, издължаване и погасителен план, източници за финансиране, източници за погасяване, предлагани обезпечения и други.

След попълването на информационната карта, тя се представя на директора на банката, който с резолюция върху нея възлага на кредитния специалист да осъществи последващ контакт с бизнес клиента. Кредитният инспектор вече е длъжен да организира процеса по набиране на документите, изисквани от банката за разрешаването на кредита. Такива документи са:

1. Искане за предоставяне на кредит (виж Приложение) – това е формуляр, подобен на информационната карта, който предоставя информацията, изброена по-горе, също така посочва и какви документи е предоставил бизнес клиентът.
2. Декларация за свързани лица (виж Приложение) – документ, удостоверяващ, че клиентът (не) е съдружник, акционер в друго предприятие, че (не) участва в управата на друга фирма.

3. Декларация за гражданско и имуществено състояние (виж Приложение) – тук се посочват семейно положение, информация за съпруг(а) и деца под 18 г., недвижимо имущество, движимо имущество с единична стойност над 1000 лв., депозити и сметки, дължими суми към банки.

4. Декларация за открити банкови сметки, ползвани кредити и други задължения (виж Приложение) – посочват се сметките в банки, ползвани кредити в миналото, ползвани кредити в момента, задължения към други институции. Също така се предоставя информация, дали кредитоискателят е бил в процедура по несъстоятелност и кога.

5. Декларация за наличие или липса на публични задължения по реда на ДПК (виж Приложение) – тук се дава информация, дали кредитоискателят има плащания по данъци, мита, осигурителни вноски, такси към установен данъчни вземания, дали е назначена финансова ревизия към момента на попълване на настоящата декларация, дали срещу имуществото му има наложени обезпечителни мерки и дали има предприети изпълнителни действия по реда на ДПК и ГПК.

6. Документи за удостоверяване на правния статут – решение за регистрация, устав /учредителен дружествен договор/, удостоверение за актуално правно състояние, издадено не повече от 3 месеца преди датата на искането, удостоверение за регистрация по Булстат, удостоверение за данъчна регистрация, разрешения /лиценз/ за осъществяване на дейността, удостоверение за липса на съдебно-изпълнителни производства, удостоверение за липса на производство по несъстоятелност, удостоверение за липса на тежести върху предложените обезпечения, решение на компетентен орган за ползване и обезпечаване на кредита и други.

7. Документи за удостоверяване на финансовото състояние – счетоводни баланси и отчети за приходите и разходите (заверени от експерт счетоводител, ако се изисква по закон), отчети за паричния поток за предходните 3 години и за последния текуш отчетен период; доклади от експерт счетоводители, данъчни декларации, референции от банки, извлечения от банкови сметки, удостоверения за липса или наличие на данъчни задължения по ДПК и други.

8. Бизнес план и прогнозни парични потоци, договори за доставка, за реализация и други.

9. Документи за удостоверяване на собствеността и стойността на обезпеченията, документи за собственост, описи и други.

След събирането и комплектоването на документите, кредитният инспектор започва проучване на искането за кредит. Проучването може да започне и преди пълното комплектоване на документите, като в този случай се резюлира за проучване, а липсващите документи се събират допълнително.

При анализа на документите се изисква писмено становище на юрисконсулт по отношение на правния статут на кредитоискателя, валидността на решението във връзка с искането за кредит и предоставяне на обезпечението, собствеността на

предлаганите обезпечения, висящи съдебни производства и изпълнителни дела, започнати публично-изпълнителни производства по реда на ДПК. Относно достатъчността и ликвидността на предлаганите обезпечения се изисква становище на компетентен служител. За финансово-икономическото състояние, кредитоспособността и ефективността на мениджмънта на кредитоискателя, целта и икономическата ефективност на кредитираното мероприятие, ефективността от кредитната сделка за банката кредитният специалист изготвя кредитно проучване по образец (виж Приложение). След регистрирането на искането за кредит той извършва проверка на място за запознаване с условията за работа на кредитоискателя, имущественото му състояние, преценка на мениджърския екип и друга необходима информация. От него, също така, се иска анализ на обезпечението и финансов анализ, анализ и оценка на риск мениджмънта, на бизнес риска, на финансовия риск, на риска от кредитната сделка. Въз основа на получената информация кредитният специалист изготвя кредитен рейтинг на кредитополучателя и в зависимост от него мотивирано предлага отказ или разрешаване на кредита пред Кредитния съвет.

След представянето на становищата на горепосочените лица пред Кредитния съвет, за период не по-късен от 20 дни след регистрирането на искането за кредит за оборотни средства и 30 дни за инвестиционен кредит, Кредитния съвет трябва да вземе решение за отпускане или отказ от кредита. При положително решение се сключва договор по образец (виж Приложение), който съдържа минимум клаузите, заложи в образца и се изготвя съобразно с конкретните особености на кредитната сделка. Договорът се изготвя от кредитния специалист със съдействието на юрисконсулта.

След сключването на договора за кредит, банката оформя приетите обезпечения по законоустановения ред, предоставя средствата за усвояване на кредита и изготвя кредитно досие на клиента. По същество то представлява съвкупността от всички събрани документи, подредени по хронологичен и тематичен ред, съобразно установения образец (виж Приложение). То включва следните раздели:

1. Информация за разрешения кредит – вид, размер, срок за погасяване, гратисен период, дата на погасяване, дата на разрешаване;
2. Документи преди разрешаването на кредита
 - Информационна карта от първоначалния разговор с клиента, искане за кредит, такса за проучване и други такси;
 - Документи по кредитната сделка
 - Финансово-счетоводни документи
 - Обезпечения

1. Документи след разрешаването на кредита

- Преди Кредитен съвет
- След Кредитен съвет
- По усвояване и обслужване на кредита

Банките играят изключително важна роля за икономическото развитие на страната ни. Чрез кредитирането те подпомагат развитието на много процеси в стопанския ни живот. Затова от решаващо значение е достъпността на кредитите за стопанските субекти. Добрата организация и регламентация на кредитния процес, засилващата се конкуренция в банковите среди, навлизането на чужди капитали и ноу-хау създават предпоставка за доброто развитие на кредитното дело в България, като така все повече се приближаваме до европейските стандарти.

ЗАБЕЛЕЖКА: За разработването на реферата съм се ръководил изключително от организацията на кредитния процес на Банка ДСК